

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Arbeidstilsynet
Statens Hus
7468 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref
15/354

Dato
20.01.2016

Tildelingsbrev 2016 - Arbeidstilsynet

1. INNLEDNING

Det vises til Prop. 1 S (2015-2016) fra Arbeids- og sosialdepartementet, Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016) fra Finansdepartementet samt Innst. 15 S (2015-2016). Med bakgrunn i dette har Arbeids- og sosialdepartementet utarbeidet tildelingsbrev som gir de økonomiske rammene for Arbeidstilsynet i 2016 og en nærmere beskrivelse av prioriteringer, mål og rapporteringskrav.

Dette tildelingsbrevet angir hvilke som er de høyest prioriterte oppgavene i 2016 og er styrende for tilsynets planlagte virksomhet. Således er det i tillegg viktige oppgaver som Arbeidstilsynet skal utføre i 2016 som ikke eksplisitt er omtalt i tildelingsbrevet. Erfaring tilsier at det også kan tilkomme saker som det ikke er tatt høyde for ved årets begynnelse og som kan få stor oppmerksomhet og kreve betydelig innsats. Arbeidstilsynets organisasjon må ha fleksibilitet til å påta seg nye oppgaver som gis av departementet på kort varsel.

Dersom Arbeidstilsynet vurderer at det er uklårheter i de forutsetninger og krav som formidles i tildelingsbrevet, har etaten et selvstendig ansvar for å ta saken opp med departementet.

Postadresse
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 64
Org. nr. 983 887 457

Telefon
22 24 90 90

Arbeidsmiljø- og
sikkerhetsavdelingen

Saksbehandler
Tone Kjeldsberg
22246941

Innholdsfortegnelse

1.	INNLEDNING	1
2.	LANGSIKTIGE MÅL OG PRIORITERTE UTVIKLINGSOPPGAVER.....	4
2.1	Videre utviklingsarbeid i 2016.....	4
3.	MÅL OG STRATEGIER FOR 2016	6
3.1	Useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet skal bekjempes	7
3.1.1	Samarbeid og informasjonsdeling mellom statlige etater skal styrkes.....	7
3.1.2	Samarbeidet med tilsynsmyndigheter i andre land skal forsterkes.....	9
3.2	Virksomhetene skal ivareta systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid ..	9
3.3	Arbeidstilsynet skal utvikle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø, arbeidsforhold, arbeidshelse og sikkerhet	10
3.3.1	Myndighetene skal ha et omforent og helhetlig bilde av arbeidsmiljøtilstanden.....	10
3.3.2	Arbeidstilsynet skal ha solid grunnlag for prioriteringer	10
3.4	Arbeidsmiljøregelverket skal bidra til at målene for helse, miljø og sikkerhet nås	10
3.5	Arbeidstilsynet skal opptre forutsigbart og enhetlig overfor virksomhetene og kontinuerlig arbeide for å ha tillit og troverdighet i offentligheten	10
4.	BEVILGNING OG TILDELT BELØP.....	12
4.1	Budsjettrammer	12
4.2	Bevilgningsmessige forutsetninger	12
4.3	Fullmakter	13
4.4	Håndtering av eventuelle uforutsette utgifter/inntektsbortfall	13
5.	ADMINISTRATIVE FØRINGER.....	14
5.1	Fellesføring	14
5.2	Samfunnssikkerhet og beredskap.....	14
6.	INNSPILL TIL BUDSJETTPROSESSEN OG RAPPORTERING	14
6.1	Innspill til budsjettprosessen for 2016	14
6.1.1	Innspill til budsjettproposisjonen	14
6.1.2	Innspill til tildelingsbrev, risikovurderinger og nye store satsingsforslag	15
6.2	FoU behov	15
6.3	Årsrapport for 2016	15
6.4	Halvårsrapportering.....	18
6.5	Øvrig rapportering	18
6.6	Løpende rapportering	19
7.	DIALOG OG PLANLAGTE MØTER	19

Vedlegg:

1. Budsjettfullmakter
  2. Personalfullmakter
  3. Rapporteringsoversikt
  4. Møteplan for styringsdialogen
-

2. LANGSIKTIGE MÅL OG PRIORITERTE UTVIKLINGSOPPGAVER

Arbeidstilsynets hovedmål er å arbeide for et seriøst, trygt og inkluderende arbeidsliv med trygge tilsettingsforhold og en meningsfylt arbeidssituasjon for den enkelte.

Arbeidstilsynets mål og tiltak skal underbygge regjeringens mål for arbeidsmiljø- og sikkerhetspolitikken. Arbeidstilsynet skal særlig prioritere å følge opp følgende utfordringer for et seriøst, trygt og inkluderende arbeidsliv:

- Useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet
- Manglende systematisk HMS-arbeid som fører til høy risiko for helseskader

Arbeidsgiver har ansvar for at virksomhetene har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og forsvarlige arbeidsforhold, blant annet ved å gjennomføre et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Arbeidstilsynet skal påvirke virksomhetene slik at de ivaretar sitt arbeidsgiveransvar og arbeider systematisk for å sørge for forsvarlige arbeidsmiljøforhold. Arbeidstilsynets innsats skal rettes mot utsatte næringer, yrker og virksomheter, og spisses mot problemstillinger/tema som bidrar til at arbeidsforholdene ikke er forsvarlige. Bruken av metoder og virkemidler skal innrettes ut fra hva som er mest effektivt, basert på utfordringene i de bransjer eller virksomheter som innsatsen rettes mot. En størst mulig andel av Arbeidstilsynets oppgaver skal være utadrettet, og etaten skal ved bruk av ulike virkemidler være synlig og tilstede i arbeidslivet.

2.1 Videre utviklingsarbeid i 2016

Videreutvikling og forbedring når det gjelder klargjøring av Arbeidstilsynets beslutningsgrunnlag og prioriteringer i tilsynsarbeidet har vært en prioritert oppgave for Arbeidstilsynet og et viktig tema i etatsstyringsdialogen mellom departementet og etaten i 2015. Departementet legger til grunn at dette utviklingsarbeidet fortsetter og gis høy prioritet også i 2016.

I Arbeidstilsynets planlagte utviklingsarbeid for perioden 2015 – 2017 er følgende fire tema særlig understreket:

- Risikobasert tilnærming: Det skal etableres en tydeligere modell for risikobasering av utadrettede aktiviteter.
- Valg og bruk av virkemidler: Arbeidstilsynets virkemidler skal brukes slik at næringer og virksomheter påvirkes til å forebygge skader, ulykker og helsemessige belastninger, og slik at de bidrar til å forebygge sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.
- Tilpasse reaksjoner: Arbeidstilsynet skal gi hensiktsmessige reaksjoner der det er nødvendig for å påvirke HMS-arbeidet, og for å stoppe lovbrudd.
- Synliggjøring av resultater og effekter: Arbeidstilsynet skal ha god kunnskap om effekten av de virkemidler som benyttes, om hvordan etatens innsats bidrar til å

avdekke sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og hvordan seriøse virksomheter lykkes med effektiv forbedring av arbeidsmiljøet.

Agenda Kaupang har i 2015 på vegne av departementet gjennomført en evaluering av Arbeidstilsynets utvikling etter omstillingen i 2006. NHO har også gjennom SINTEF fått utarbeidet en vurdering av NHO-bedrifiers erfaring med Arbeidstilsynets tilsynsvirksomhet. Begge disse rapportene peker på at Arbeidstilsynet i hovedtrekk utfører sine oppgaver på en god måte, men at det er potensial for utvikling. Således gir disse gode bidrag for det videre utviklingsarbeidet i etaten.

Departementet vil i styringsdialogen i 2016 særskilt ha fokus på følgende utviklingsområder:

All utadrettet aktivitet i Arbeidstilsynet skal være kunnskaps- og risikobasert. Arbeidstilsynet skal tydeliggjøre grunnlaget for sine prioriteringer på nasjonalt nivå og hvilket kunnskapsgrunnlag disse bygger på. Det må tydeliggjøres hvilke kilder til kunnskap etaten benytter og hvordan disse legges til grunn for prioriteringene. Som et tillegg til egne analyser skal Arbeidstilsynet også samarbeide med partene i arbeidslivet og andre aktører på HMS-området om å utvikle en felles forståelse for hvor det er størst fare for uforsvarlige eller useriøse arbeidsmiljøforhold. Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) er en særlig viktig kilde og samarbeidspartner i så måte. Departementet viser i denne sammenheng til felles rapport fra Arbeidstilsynet og STAMI om hvordan samarbeidet om faktagrunnlag, risikobilde og hovedprioriteringer skal videreutvikles, jf. også pkt. 3.3.

Agenda Kaupang har i sin evaluering vist til at Arbeidstilsynet har et potensial for å tydeliggjøre både vurderingene og kommunikasjonen i de valgene som blir gjort. Systematikk og kriterier i utvelgelse av enkeltvirksomheter må forbedres og tydeliggjøres slik at etaten har en så treffsikker og forståelig praksis i utvelgelse av enkeltvirksomheter som mulig. Arbeidstilsynet skal i 2016 arbeide videre med å klargjøre og formidle internt og utad hvilke kriterier som ligger til grunn for valg av virksomheter for tilsyn.

Arbeidstilsynet må fortsatt videreutvikle kvaliteten i tilsynet, både med hensyn til tilnærming/metode i møte med næringer og virksomheter og slik at tema for tilsynet er relevant for virksomhetens utfordringer. Det er viktig at myndighetenes tilsynstilnærming tilpasses forholdene i ulike næringer og virksomhetstyper og aktuelle arbeidsmiljøutfordringer. Valg av tema for tilsynet skal ha relevans for arbeidsmiljøutfordringer i aktuelle bransjer og virksomheter, og være basert på en vurdering av risiko og vesentlighet. Både tema for tilsyn og reaksjonsbruk må vurderes ut fra spørsmålet om hvordan Arbeidstilsynet best kan bidra til at den enkelte virksomheten kommer videre i eget arbeid med å sikre forsvarlige arbeidsforhold og systematisk HMS-arbeid.

Arbeidstilsynet har ulike virkemidler til rådighet i sitt utadrettede arbeid; tilsyn, veiledning, premissgiving og samarbeid. Virkemiddelbruken må planlegges og gjennomføres slik at den gir best mulig effekt i påvirkningsarbeidet, avhengig av problematikk, kunnskap og vilje til forbedring hos virksomhetene. Formålet er på best mulig måte å påvirke de næringer og virksomheter som har størst risiko for arbeidsmiljøproblemer til å ivareta sitt ansvar for forsvarlige arbeidsforhold og systematisk HMS-arbeid på en god måte, enten det dreier seg om tradisjonelle kontroller og reaksjoner i enkeltvirksomheter eller dialog og veiledning overfor virksomheter, grupper av virksomheter, bransjer, næringer mv. Departementet vil være opptatt av at Arbeidstilsynet prøver ut og høster erfaring fra et noe bredere spekter av sine virkemidler enn i dag. Særlig kan dette gjelde en mer systematisk bruk av veiledning, dialog og samarbeid på næringsnivå der det ligger til rette for dette. Det er også aktuelt med en mer dialogbasert tilnærming i tilsyn rettet mot enkeltvirksomheter, slik at det inngår i tilsynsarbeidet i større grad å utfordre virksomhetene til selv å peke på sine HMS-utfordringer, jf. blant annet Petroleumsstilsynets tilsynsstrategi overfor petroleumsnæringen.

I tildelingsbrevet for 2015 ba departementet om at Arbeidstilsynet iverksetter en ekstern gjennomgang av egen tilsynsvirksomhet, herunder utvelgelse av tilsynsobjekter, metodikk og oppfølging av tilsyn. Rapport fra dette prosjektet vil foreligge i slutten av 2016 og må, sammen med det øvrige løpende utviklingsarbeidet, legge grunnlag for en videreutvikling av tilsynsvirksomheten i bred forstand.

3. MÅL OG STRATEGIER FOR 2016

Arbeidstilsynet skal bidra til følgende hovedmål i Prop. 1 S (2015-2016):

- Et seriøst, trygt og fleksibelt arbeidsliv
- Utvikling og formidling av ny kunnskap om arbeidsmiljø, arbeidsforhold, arbeidshelse og sikkerhet

Utvikling av styringsparametere for Arbeidstilsynet:

I styringen av Arbeidstilsynet vil departementet fokusere på *effekten* av tilsynets oppfølging av de enkelte målene på området. Effekter kan beskrives gjennom både kvalitative og kvantitative beskrivelser og vurderinger. Bl.a. vil departementet være opptatt av Arbeidstilsynets egen vurdering av effektene av tilsyn, samt tilbakemeldinger og resultater fra effekt-/brukerundersøkelser og evalueringer og utvikling med hensyn til kvantitative indikatorer på utvikling. Arbeidstilsynet skal på denne måten vurdere og redegjøre for sin virksomhet og effekter av denne når det gjelder å oppnå målene på arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet.

Det er en målsetning at Arbeidstilsynet på sikt skal utvikle mer robuste indikatorer som grunnlag for kvalitative beskrivelser av effekten av egen oppfølging. Departementet vil i

løpet av første halvår 2016 prioritere arbeidet med konkretisering av styringsparametere og rapporteringskrav som vil danne grunnlag for Arbeidstilsynets årsrapport for 2016. Arbeidstilsynet må også bidra i dette arbeidet.

Relevante delmål for Arbeidstilsynet i 2016 er:

3.1 Useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet skal bekjempes

Norsk arbeidsliv er i hovedsak preget av ryddighet og gode arbeidsforhold. Likevel preges enkelte virksomheter og bransjer av useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Virksomheter som driver systematisk i strid med lover og regler undergraver konkurransevilkårene for seriøse virksomheter. Konsekvensene er alvorlige både for arbeidstakere som blir berørt og for bransjer og virksomheter som rammes.

Arbeidstilsynet skal på grunnlag av sin risikovurdering ha et særlig fokus på useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i 2016. Etaten skal fortsatt prioritere innsats mot bransjer og virksomheter som driver systematisk i strid med lover og regler og der utfordringene er størst. Arbeidstilsynets sanksjonsmidler skal brukes slik at de får best mulig effekt.

Arbeidet med å avdekke arbeidslivskriminalitet er ofte komplekst og meget ressurskrevende. Arbeidstilsynet er fra 2016 styrket med 10 millioner kroner for å følge opp regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. Formålet er å redusere grove brudd på arbeidsmiljøregelverket gjennom å styrke tilsynsinnsatsen og samarbeidet med andre etater. Styrkingen skal også benyttes til å bedre sikkerheten for Arbeidstilsynets ansatte i forbindelse med gjennomføring av tilsyn på dette området.

Arbeidstilsynets bransjesatsinger skal sees i sammenheng med treparts bransjeprogram innen renhold, uteliv og transport. Arbeidstilsynet skal i 2016 fortsatt ha ansvaret som tilrettelegger av treparts-bransjesatsingene fra myndighetenes side.

3.1.1 Samarbeid og informasjonsdeling mellom statlige etater skal styrkes

Arbeidstilsynet har en viktig rolle med å følge opp tiltakene i regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet og skal blant annet medvirke til at samarbeidet og informasjonsdelingen mellom etatene styrkes.

Oppfølging av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet

Innsatsen mot arbeidslivskriminalitet skal være høyt prioritert i 2016. Arbeidstilsynet, Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og politiet skal styrke samordningen av innsatsen for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. For å bidra til redusert arbeidslivskriminalitet skal etatene sammen bygge ytterligere kunnskap om kriminelle aktører og omfanget av arbeidslivskriminalitet.

Det skal etableres og formaliseres et konkret, praktisk og operativt samarbeid mellom etatene på lokalt nivå, for eksempel gjennom samarbeidsavtaler eller en tidfestet plan for etablering av slikt samarbeid. Status for dette arbeidet skal redegjøres for i etatenes felles rapportering, jf. omtale under.

Et viktig mål for myndighetssamarbeidet er økt utnyttelse av etatenes virkemiddelapparater slik at de samlet kan gi best mulig effekt. Det pågående samarbeidet i Bergen, Stavanger og Oslo, hvor Arbeidstilsynet, Skatteetaten og politiet er samlokalisert, og hvor bl.a. Arbeids- og velferdsetaten deltar, videreføres i 2016. Også i 2016 styrkes og utvides dette viktige samarbeidet, gjennom etablering av ytterligere to samlokaliserte enheter mot arbeidslivskriminalitet etter modell av samarbeidet i Oslo, Bergen og Stavanger. Det er bevilget til sammen 24 mill. kroner til Arbeidstilsynet, politiet, Skatteetaten og Arbeids- og velferdsetaten til dette formål. Sentrene skal etableres så snart som mulig og lokaliseres dit hvor det etter fagmyndighetenes vurdering vil ha størst effekt i arbeidet for å bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Etatene skal også for 2016 utarbeide en felles forpliktende handlingsplan for styrket innsats mot arbeidslivskriminalitet. Planen skal ferdigstilles og iverksettes så tidlig som mulig i 2016.

Etatene skal omtale resultatene av innsatsen mot arbeidslivskriminalitet innenfor eget forvaltningsområde i årsrapporten. I tillegg skal etatene utarbeide felles rapport om samarbeidet hvor det redegjøres for prioriteringer og resultater av samarbeidet. Arbeidstilsynet leder arbeidet med fellesrapporten og sender denne til Arbeids- og sosialdepartementet samtidig med årsrapporten.

Vi ber om at Arbeidstilsynet i løpet av første kvartal 2016 oversender en statusrapport for arbeidet med planlegging og etablering av to nye samlokaliserte enheter mot arbeidslivskriminalitet.

Som en del av oppfølgingen av strategien mot arbeidslivskriminalitet har departementet i samarbeid med berørte departementer iverksatt en kartlegging og evaluering av samarbeidet mellom etatene. Arbeidstilsynet må i nødvendig grad bidra til gjennomføringen av prosjektet og til eventuell oppfølging i etterkant.

Servicekontor for utenlandske arbeidstakere (SUA)

Det er besluttet å etablere et nytt servicekontor for utenlandske arbeidstakere (SUA) i Trondheim i 2016. SUA er et samarbeid mellom Skatteetaten, politiet, Utlendingsdirektoratet og Arbeidstilsynet. Servicekontoret skal gi utenlandske arbeidstakere og deres arbeidsgivere et felles kontaktpunkt med norske myndigheter og bidra til kortere saksbehandlingstid. Arbeidstilsynets rolle i denne sammenheng er å informere om arbeidsforhold, for eksempel arbeidstid og lønnsvilkår i Norge. Arbeidstilsynets ramme er i 2016 økt med 3,3 mill. kroner til dette formål.

3.1.2 Samarbeidet med tilsynsmyndigheter i andre land skal forsterkes

Arbeidstilsynet har pekt på behov for å kunne utveksle informasjon og samarbeide med våre naboland om oppfølgingen av virksomheter og aktører som opererer i flere land. Vi ber Arbeidstilsynet om å følge dette opp i 2016.

3.2. Virksomhetene skal ivareta systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Arbeidsforholdene i Norge er jevnt over gode. De aller fleste har god helse og arbeider under gode og forsvarlige arbeidsforhold. Faktaboken til Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) viser at utviklingen i norsk arbeidsmiljø går i positiv retning. Men selv om helhetsbildet er bra, er det fortsatt utfordringer knyttet til helse, miljø og sikkerhet i norsk arbeidsliv, og dette gjelder spesielt for enkelte næringer og yrker. Risiko- og vesentlighetsvurderinger skal legges til grunn for Arbeidstilsynets aktivitet på dette området. Ressursene og virkemidlene skal rettes mot bransjer og virksomheter der risikoen for negativt helseutfall er høy og på en slik måte at de antas å ha størst mulig effekt. Bruk av reaksjonsmidler skal målrettes og begrunnes med utgangspunkt i konkrete risikovurderinger.

For å forebygge arbeidsulykker ble det i 2014 innledet et samarbeid med partene i bygge- og anleggsnæringen for å bidra til en sterk nedgang i antall dødsfall og skader i næringen, HMS-Charter for en skadefri bygge- og anleggsnæring. Arbeidstilsynet og STAMI skal, basert på dette arbeidet, utarbeide en årlig rapport om skadeutviklingen i bygge- og anleggsnæringen.

Styrket innsats knyttet til varslervernet

Arbeidstilsynets bevilgning er styrket knyttet til innsats for varslervernet. Arbeidstilsynet er tildelt et prosjekt/samordningsansvar mellom relevante tilsyn for å forbedre informasjon om varsling og regelverket. Det skal vurderes å lage en felles veileder med informasjon om rettigheter og plikter for alle involverte. Arbeidstilsynet har dessuten veiledningsansvar for arbeidsmiljølovens regler om varsling og et særlig ansvar for å henvise varslere til riktig tilsynsmyndighet.

Oppfølging av flyktningsituasjonen

Antall asylsøkere til Norge har økt kraftig gjennom 2015 og det forventes, og må planlegges for, høy tilstrømming i 2016. Regjeringen følger utviklingen nøye med sikte på å kunne gjøre nødvendige tilpasninger og sette inn nødvendig tiltak underveis. Også innenfor Arbeidstilsynets ansvarsområde vil det kunne oppstå behov for oppfølging, bistand og tiltak, og vi legger til grunn at etaten bidrar i den grad det blir nødvendig i saken. Vi ber for øvrig om at Arbeidstilsynet holder departementet orientert om eventuelle hendelser, situasjoner eller utviklingstrekk innenfor etatens ansvarsområde som departementet bør være kjent med.

3.3. Arbeidstilsynet skal utvikle og formidle kunnskap om arbeidsmiljø, arbeidsforhold, arbeidshelse og sikkerhet

Oppdatert kunnskap om risikoforhold og årsakssammenhenger mellom arbeid og helse er avgjørende, både for at virksomhetene og partene i arbeidslivet skal kunne følge opp sitt ansvar for å forebygge helseskader og ivareta arbeidstakere og for at myndighetene skal kunne følge opp sitt ansvar og sine oppgaver. Arbeidstilsynet skal gjennom eget arbeid og samarbeid med relevante kunnskapsleverandører bidra til at det finnes et godt faglig grunnlag for politikkutforming og forvaltning på arbeidsmiljøområdet. Vi viser i denne sammenheng også til pkt. 2.1.

3.3.1 Myndighetene skal ha et omforent og helhetlig bilde av arbeidsmiljøtilstanden

Høy kvalitet på det samlede fakta- og dokumentasjonsgrunnlaget vil være viktig for å sikre kunnskapsbaserte risikovurderinger og prioriteringer knyttet til Arbeidstilsynets virksomhet og tilsyn. Sammenstilling og systematisering av informasjon om måloppnåelse og erfaringene fra etatens eget arbeid er en viktig del av det kunnskapsbaserte oversiktsbildet. Arbeidstilsynet skal i 2016 fortsette samarbeidet med STAMI/NOA om gode tilstandsbeskrivelser og risikovurderinger over arbeidsmiljø- og arbeidsforholdene i Norge som grunnlag for tilsynets prioriteringer, jf. etatens felles rapport om videreutvikling av samarbeidet med faktagrunnlag, risikobilde og hovedprioriteringer.

3.3.2 Arbeidstilsynet skal ha solid grunnlag for prioriteringer

Arbeidstilsynet skal belyse sammenhengen mellom det faktagrunnlag som finnes og de prioriteringer etaten gjør i hele kjeden fra overordnet nasjonalt nivå til virksomhetsnivå. Arbeidstilsynet skal synliggjøre etatens arbeid med risikovurderinger og hvordan etaten går frem når satsingsområder og virksomheter velges ut, slik at dette fremstår tydelig for partene i arbeidslivet og andre sentrale aktører.

3.4. Arbeidsmiljøregelverket skal bidra til at målene for helse, miljø og sikkerhet nås

Arbeidstilsynet skal bidra med å videreutvikle arbeidsmiljøregelverket i nær dialog med partene i arbeidslivet og departementet. Alle regelverksinitiativer, herunder kost-/nytteeffekter av mulige endringer, skal drøftes i Regelverksforum. Også vesentlige endringer i tilsynspraksis må vurderes i kost-/nytteperspektiv og på forhånd søkes forankret i berørte sektorer og organisasjoner.

3.5. Arbeidstilsynet skal opptre forutsigbart og enhetlig overfor virksomhetene og kontinuerlig arbeide for å ha tillit og troverdighet i offentligheten

For å bidra til enhetlighet og kvalitet i arbeidet er det en forutsetning at det er gode styringsprosesser mellom direktorat og region og innad i regionene. Beslutninger,

vedtak og opptreden i offentligheten skal baseres på tilstrekkelig kunnskap og kompetanse for å opprettholde autoritet og legitimitet på ansvarsområdet, samt god og korrekt opptreden overfor virksomhetene. Det er også viktig at det ikke skapes usikkerhet om hvilke vurderinger som ligger til grunn for etatens beslutninger og vedtak.

For å oppnå dette skal Arbeidstilsynet:

- ha systemer og rutiner som sikrer god opptreden overfor virksomhetene i beslutninger og vedtak
- ha faglig kompetanse som speiler arbeidslivets HMS-utfordringer.
- ha systemer og rutiner som ivaretar tilsynets habilitet eller integritet.

4. BEVILGNING OG TILDELT BELØP

4.1 Budsjettrammer

Utgifter

Følgende midler stilles til disposisjon for Arbeidstilsynet i 2016:

Kap. 0640 Arbeidstilsynet

Post	Betegnelse	Kroner
1	Driftsutgifter	564 578 000
21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	10 410 000
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 620 000
Sum kap. 640 Arbeidstilsynet		579 608 000

Inntekter

Følgende inntekter forutsettes oppnådd i 2016:

Kap. 3640 Arbeidstilsynet

Post	Betegnelse	Kroner
1	Diverse inntekter	1 320 000
4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	6 450 000
5	Tvangsmulkt	2 340 000
7	Byggesaksbehandling, gebyrer	20 910 000
8	Refusjon utgifter regionale verneombud	11 306 000
9	Overtredelsesgebyr	
Kap. 3640 Arbeidstilsynet		42 326 000

4.2 Bevilgningsmessige forutsetninger

Bevilgningen er styrket med totalt 24,3 mill. kroner, hvorav 10 mill. kroner til styrking av Arbeidstilsynets arbeid med oppfølging av Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. Bevilgningen er videre styrket med 3,3 mill. kroner til Arbeidstilsynet knyttet til nytt SUA-kontor.

Bevilgningen er også styrket med 6 mill. kroner til to nye senter til bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, samt 5 mill. kroner til Arbeidstilsynets innsats knyttet til styrking av varslervernet.

Bevilgningen på post 01 er justert for pris- og lønnsvekst med 5,2 mill. kroner, bevilgningen på post 21 er justert for pris- og lønnsvekst med 0,3 mill. kroner og post 45 er justert med 0,1 mill. kroner.

Bevilgningen på post 01 er redusert med 1 mill. kroner knyttet til at Norge fra 2015 deltar i EaSI-programmets PROGRESS-akse (EU-programmet for sysselsetting og sosial solidaritet).

Fra 2016 opprettes det en samordningsenhet for statlige innkjøp under Kommunal- og moderniseringsdepartementet, det er derfor overført 57 000 kroner fra Arbeidstilsynets driftsbevilgning til kap. 540 Direktoratet for forvaltning og IKT, post 01 Driftsutgifter.

Det er videre en forutsetning at alle statlige virksomheter gjennomfører årlige tiltak for å øke produktiviteten for en mer effektiv bruk av ressursene. Arbeidstilsynets bevilgning på kap. 640, post 01 for 2016 er på denne bakgrunn redusert med 3,8 mill. kroner i effektiviseringsgevinst. Bevilgningen på kap. 640, post 21 er redusert med 0,7 mill. kroner. Tilsvarende er bevilgningen over inntektsposten på kap. 3640, post 08 også redusert med 24 000 kroner.

4.3 Fullmakter

Arbeids- og sosialdepartementet delegerer fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 640 Arbeidstilsynet, post 01 Driftsutgifter mot tilsvarende merinntekter under kap. 3640 Arbeidstilsynet, post 01 Diverse inntekter, post 06 Refusjoner og post 07 Byggesaksbehandling, gebyrer. Videre delegeres fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 640 Arbeidstilsynet, post 21 Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud mot tilsvarende merinntekter under kap. 3640, post 08 Refusjon utgifter regionale verneombud.

Vedlegg 1 og 2 gir en oversikt over budsjett- og personalfullmakter som er delegert til Arbeidstilsynet.

4.4 Håndtering av eventuelle uforutsette utgifter/inntektsbortfall

Dersom det i løpet av året oppstår uventede utgifter eller inntektsbortfall skal disse normalt dekkes ved omdisponeringer innenfor tildelt ramme.

Om det ikke er mulig å håndtere merutgiften/inntektsbortfallet innen egne rammer, skal saken tas opp enten i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett eller i forbindelse med omgrupperingsproposisjonen. Forslagene til justeringer skal inneholde:

- Begrunnelse for forslaget om inntekts-/utgiftsændring
- Redegjørelse for de viktigste forutsetninger og usikkerhetsmomenter knyttet til bevilgningsforslaget
- Informasjon om hvilke tiltak som er gjennomført for å begrense utgiftsøkning/inntektsreduksjonen
- Forslag til inndekning av utgiftsøkningen/inntektsreduksjonen.

Frist for innspill til revidert budsjett:
Frist for innspill til omgrupperingsproposisjonen:

1. mars 2016
20. september 2016

5. ADMINISTRATIVE FØRINGER

5.1 Fellesføring

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen.

I 2016 skal Arbeidstilsynet kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Arbeidstilsynet står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdiallog, skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller iverksette nye.

På bakgrunn av kartleggingen skal Arbeidstilsynet vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

I årsrapporten for 2016 skal Arbeidstilsynet omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

Det vises til rundskriv H/14-2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

5.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidstilsynet har innenfor eget myndighetsområde ansvar for å følge opp og ivareta samfunnssikkerhet og beredskap. Arbeidstilsynet skal med utgangspunkt i en risikobasert tilnærming sørge for oversikt over risiko, sårbarhet og beredskap i sektoren og for egen virksomhet. Oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap skal skje på en systematisk, dokumenterbar og målrettet måte. Det skal regelmessig gjennomføres øvelser. Øvelser og hendelser skal evalueres.

Rapporteringskrav

I årsrapporten skal det gis en kortfattet beskrivelse av risikoutvikling og oversikt over gjennomførte øvelser.

6. INNSPILL TIL BUDSJETTPROSESSEN OG RAPPORTERING

6.1 Innspill til budsjettprosessen for 2016

6.1.1 Innspill til budsjettproposisjonen

Arbeidet med Prop. 1 S (2016-2017) vil være tema på etatsstyringsmøtet i mars 2016. Det er viktig at etaten og departementet er enige om hvilke utfordringer og målsettinger som skal danne utgangspunkt for utarbeidelse av innspill til

budsjettproposisjonen. De målsettingene som vil fremgå av innspill til budsjettproposisjonen skal gjenspeiles i senere innspill til tildelingsbrev der det foretas en avveining av detaljeringsnivået i hhv. proposisjon og tildelingsbrev. Departementet vil i etterkant av marsmøtet oversende nærmere bestilling av innspill til budsjettproposisjonen. Fristen for innspill er satt til 2. mai 2016, jf. vedlegg 3.

6.1.2 Innspill til tildelingsbrev, risikovurderinger og nye, store satsingsforslag

Fristen for innspill til tildelingsbrev er to uker før høstens etatsstyringsmøte. Departementet vil i forkant sende ut utkast til tildelingsbrev basert på endelig forslag til budsjettproposisjon samt fjorårets tildelingsbrev. Arbeidstilsynet skal samtidig med innspillet også oversende et oppdatert risikobilde som vil gjennomgå i tilknytning til tildelingsbrevets målsettinger.

Til høstmøtet skal det også oversendes eventuelle tema til nye, store satsingsforslag for 2018. Om aktuelt, skal Arbeidstilsynet innen 1. desember oversende ferdig utkast til satsingsforslag etter Finansdepartementets mal, jf. FINs årlige rundskriv om Retningslinjer for regjeringens første konferanse om statsbudsjettet 2017 (finnes på regjeringen.no under Finansdepartementet).

Det gjøres i tillegg oppmerksom på at IKT-forslag skal fremmes i tråd med KMDs rundskriv H-17/15 (Digitaliseringsrundskrivet).

6.2 FoU behov

Eventuelle forslag til særskilte FoU-behov som søkes dekket av departementet påfølgende år, sendes departementet innen 30. september 2016. Innspillet skal, så langt det er hensiktsmessig, koordineres med Petroleumstilsynet og i den grad det er naturlig og hensiktsmessig også STAMI.

6.3 Årsrapport for 2016

Årsrapport for 2016 skal utarbeides i henhold til Økonomiregelverkets bestemmelser og krav i tildelingsbrevet, og sendes departementet og Riksrevisjonen innen 15. mars 2017. For å få tilstrekkelig tid til forberedelser til vårmøtet ber vi om at utkast til årsrapport for del II, III og IV oversendes departementet 20. februar 2017.

For rapporteringskrav knyttet til årsrapport for 2015 vises til tildelingsbrev for 2015, pkt. 6. I den grad det er mulig kan Arbeidstilsynet alternativt velge å følge ny mal for 2016 også i årsrapport for 2015.

For utforming av årsrapporten vises til veiledningsmateriale utarbeidet av Direktoratet for økonomistyring (DFØ) på deres hjemmeside.

Departementet har i tillegg følgende presiseringer til innholdet i årsrapporten for 2016:

I Leders beretning

II Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Arbeidstilsynet skal som en del av omtalen av virksomheten og hovedtall gi en oversikt over de seks nøkkeltallene antall årsverk, samlet tildeling post 01-29, utnyttelsesgrad post 01-29, driftsutgifter, lønnsandel av driftsutgifter og lønnsutgifter per årsverk (jf. anbefaling på DFØs hjemmesider) med kommentarer. Videre skal omtalen ha en fremstilling av total ressursbruk fordelt på hovedområdene: kjerneaktivitet, støtteaktivitet og styringsaktivitet (intern administrasjon). Rapporteringen bes utformet slik at den kan presenteres årlig (kakediagram), og som tidsserier over flere år (tabell).

III Årets aktiviteter og resultater

Arbeidstilsynet skal gi en beskrivelse og en vurdering av måloppnåelsen for 2016 ut fra følgende mal:

Innledning:

- En samlet overordnet/oppsummerende vurdering av resultatoppnåelsen for 2016 med hovedvekt på effektene av Arbeidstilsynets innsats.
- En overordnet/oppsummerende vurdering av effektivitet og ressursbruk samlet sett, herunder vurderinger av eventuelle tiltak for å øke innsatsen på de prioriterte innsatsområdene.

Indikatorer som bidrar til å belyse resultatoppnåelse:

- Tabeller som viser statistikk for aktuelle aktiviteter herunder:
  - Virkemiddelbruk totalt og fordelt på aktivitet og næring
  - Ressursbruk fordelt på virkemidler
  - Oversikt over antall tilsyn med reaksjoner. Reaksjonsandelene skal angis ift. tema for tilsyn.
  - Antall vedtak om tvangsmulkt, stans, antall anmeldelser og bruk av overtredelsesgebyr.

Statistikk skal vises som tidsserier som muliggjør sammenligning mellom år.

Utvikling av gode indikatorer som kan bidra til å belyse måloppnåelse er en del av utviklingsoppgaven knyttet til synliggjøring av resultater og effekter, jf. pkt. 2.

Resultatrapporteringsmal:

- For hvert av delmålene beskrives tilstand/utfordringer.

For hvert av delmålene er det ulike tema som skal ha følgende rapportering:

- Med utgangspunkt i risikobildet beskrives gjennomførte aktiviteter, herunder valg av virkemidler og metoder.

- Beskrivelse av oppnådde resultater og effekter: Det skal rapporteres om resultater av etatens innsats (funn/ikke funn, reaksjoner, veiledning mv.) og hvilke effekter som vurderes oppnådd.
- For hvert *delmål* skal det gis en vurdering av ressursbruk – en kvantitativ måling av ressursbruk (ukeverk) samt en kvalitativ vurdering av faktisk ressursbruk ift. planlagt og sett opp mot oppnådde resultater.

Det skal redegjøres særskilt for arbeidet med utviklingsoppgavene som er omtalt i tildelingsbrevets pkt. 2.

Arbeidstilsynet fikk i 2015 en toårig tilleggsbevilgning til utbedring og modernisering av IKT. Det skal redegjøres for fremdriften i og effekten av arbeidet med utbedring og modernisering av IKT-systemene, herunder hvordan satsingen har bidratt til bedre enhetlighet og kvalitet i tilsynet. Det skal også kvantitativt og kvalitativt redegjøres for *gevinstrealisering* av bevilgningsøkningen.

Arbeidstilsynet skal i tillegg på selvstendig grunnlag vurdere om det er behov for å rapportere om andre forhold.

IV Styring og kontroll i virksomheten

Det skal i årsrapporten gis en beskrivelse av virksomhetens hovedprinsipper for styring, herunder risikostyring og internkontroll. Virksomheten skal gi en vurdering av om etablerte systemer for styring og kontroll ivaretar virksomhetens styringsbehov på en betryggende måte. Rapporten skal også redegjøre for andre forhold departementet bør kjenne til, herunder om det er planlagt eller iverksatt vesentlige endringer i opplegget for styring og kontroll.

Virksomheten skal redegjøre for sin oppfølging av Riksrevisjonens merknader i Dokument 1 og i forbindelse med eventuelle forvaltningsrevisjoner.

V Vurdering av framtidsutsikter

Det gis en kort vurdering og status av Arbeidstilsynets arbeid for å nå de overordnede mål på lengre sikt.

VI Årsregnskap

Årsregnskapet skal avgis i samsvar med punkt 3.4 Virksomhetens årsregnskap i bestemmelsene om økonomistyring i staten og Finansdepartementets rundskriv R-115.

Departementet ber om at årsrapporten blir sendt både pr. e-post til postmottak@asd.dep.no og vanlig post.

6.4 Halvårsrapportering

Det skal rapporteres på større forsinkelser i fremdriften knyttet til oppgaver som er tillagt etaten gjennom tildelingsbrevet og eventuelt andre store hendelser som påvirker ressursdisponeringen. Det skal også rapporteres om økonomistatus pr. 30. juni 2016 basert på følgende:

- Disponibel bevilgning (tildelte midler + ev. overføringer).
- Eventuelle omdisponeringer, jf. Arbeidstilsynets fullmakter.
- Regnskap pr. 30. juni 2016.
- Samlet forventet forbruk i 2016.

I tillegg skal det i halvårsrapporten rapporteres særskilt på status for arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og useriøsitet. Rapporten skal oversendes Arbeids- og sosialdepartementet v/Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen **innen 25. august 2016**.

6.5 Øvrig rapportering

Økonomirapportering pr. 31. august 2016

Virksomheten skal **innen 20. september 2016** rapportere om status for bevilgningsregnskapet i forhold til budsjett og prognoser for året på alle kapitler og poster, inkl. inntektskapitler. Det skal rapporteres om faktisk regnskapsført beløp pr. 31. august og gis en prognose pr. 31. desember 2016. Virksomheten må vurdere regnskapsførte utgifter per 31. august når de beregner prognose for 31.12. Vesentlige avvik skal omtales, og det skal redegjøres for hva som er årsakene til avvik og hvilke tiltak som iverksettes for å overholde budsjetttrammene.

Følgende oppstilling skal benyttes i rapporteringen:

Kap./post	Totalt budsjett for året	Regnskap/utbetalt per 31.8.	Prognose for utbetalt beløp per 31.12.	Avvik mellom budsjett og prognose for utbetalt per 31.12.

Det må gis en oversikt over hvordan disponibel bevilgning (totalt budsjett) fremkommer (tildeling, overført bevilgning, utgiftsreduksjoner som følge av refusjoner, revidert budsjett, tilleggsbevilgninger og omdisponeringer, samt bruk av merinntektsfullmakter).

Det skal også gis en tabellarisk fremstilling av hvordan forventet brutto mer-/mindreforbruk på kapittel og post og netto mer-/mindreforbruk justert for merinntektsfullmakter mv. fremkommer.

6.6 Løpende rapportering

Hvis Arbeidstilsynet i løpet av året finner at det vil oppstå vesentlige avvik eller forsinkelser i forhold til resultatkravene og andre føringer, jf. pkt. 2 og 3, skal det orienteres særskilt om dette. Vi ber også om at virksomheten da orienterer departementet om hvilke tiltak som vil bli gjennomført i den sammenheng.

7. DIALOG OG PLANLAGTE MØTER

Møteplan mellom Arbeidstilsynet og departementet for 2016 fremgår av vedlegg 4.

Med hilsen

Ellen Seip (e.f)
departementsråd

Ragnhild Nordaas
ekspedisjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur

Kopi: Riksrevisjonen via BØA (her)

BUDSJETTFULLMAKTER FOR ARBEIDSDEPARTEMENTETS UNDERLIGGENDE VIRKSOMHETER I 2016

Budsjettfullmaktene er ajourført i henhold til endringer i Bevilgningsreglementet vedtatt av Stortinget 26. mai 2005, og i henhold til bevilgningsreglementet vedtatt i kgl. res av 2. desember 2005. Med hjemmel i denne resolusjonen har Finansdepartementet i Rundskriv R-110 datert 25.11.2013 fastsatt departementenes fullmakter til å gjøre unntak fra enkelte av bevilgningsreglementets hovedprinsipper. Dette rundskrivet erstatter R-110 av 5. desember 2005. Oppdatert rundskriv finnes på Finansdepartementets nettsider http://www.regjeringen.no/Upload/FIN/Vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/R_110_2013.pdf

1. Fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 3 fjerde ledd første setning er at utgifter skal føres brutto i budsjett og bevilgningsregnskap. Samme ledd annen setning gir imidlertid Kongen fullmakt til å gi bestemmelser om nettoføring i forbindelse med utskifting av utstyr. Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å samtykke i nettoføring ved utskifting av utstyr på følgende vilkår:

- a) Inntekter fra salg av brukt utstyr kan nettoføres på post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 5 pst. av bevilgningen på den aktuelle posten.
- b) Salgsinntektene må skrive seg fra utskiftninger som er ledd i en rutinemessig fornyelsesprosess. I praksis vil dette gjelde inntekter fra salg av utstyr som er en slik art at det ved anskaffelsen skal dekkes under post 01 Driftsutgifter. Inntekter fra salg av utstyr som etter sin art skal dekkes under post 45 Større anskaffelser og vedlikehold, må bruttoføres på vanlig måte.
- c) Salgsinntektene skal bokføres som en inntekt i kontoklasse 3 i standard kontoplan (jf. Finansdepartementets rundskriv R-102) og rapporteres til bevilgningsregnskapet på post 01 Driftsutgifter eller post 21 Spesielle driftsutgifter (jf. Finansdepartementets rundskriv R-101). Føringsen må gjøres slik at det er mulig å kontrollere at grensen på 5 prosent ikke overskrides.

Fullmakten videredelegeres til virksomhetene for 2016.

2. Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 6 første ledd første setning er at staten bare kan pådras forpliktelser som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Etter samme paragraf, annet ledd, kan Kongen likevel på visse vilkår gi bestemmelser om adgang til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å samtykke i at det inngås leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret på følgende vilkår:

- a) Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde anskaffelser til den ordinære driften av statlige virksomheter. Hvilke typer anskaffelser det her dreier seg om, vil kunne variere etter virksomhetens oppgaver, men alminnelige eksempler vil være leie av lokaler og kontorutstyr, samt kjøp av renholds- og vaktmestertjenester.
- b) Utgiftene i forbindelse med avtalene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden.

- c) For alle avtaler utover budsjettåret, må behovet for oppsigelsesklausuler nøye vurderes. Hensynet til den framtidige handlefriheten skal veie tungt ved vurderingen. Særlig gjelder dette ved langsiktige avtaler.

Det vises for øvrig til bevilgningsreglementet § 10 første ledd der det bl.a. kreves at utgiftsbevilgninger skal disponeres på en slik måte at ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de forutsatte resultater, samt til et lignende krav i økonomireglementet § 4. På detet området innebærer disse bestemmelsene både et krav til å vurdere mulige alternativer til leie og kjøp av tjenester, og til utformingen av vilkårene i eventuelle avtaler om leie og kjøp av tjenester.

Fullmakten videredeles til virksomhetene for 2016.

Det understrekes at fullmakten bare gjelder adgangen til å pådra forpliktelser utover budsjettåret. Virksomhetene må derfor være oppmerksomme på det på enkelte områder kan være fastsatt bestemmelser som også regulerer adgangen til å inngå driftsavtaler av den art det her er tale om¹. Slike bestemmelser kommer selvsagt i tillegg.

3. Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Hovedregelen i bevilgningsreglementet § 5 annet ledd første setning er at det ikke er adgang til å omdisponere et bevilget utgiftsbeløp fra en post til en annen. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd, nr. 2 inneholder imidlertid et unntak ved at Kongen kan gi bestemmelser om overskridelse av investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å omdisponere fra driftsbevilgninger til investeringsbevilgninger påfølgende vilkår:

- a) Det kan omdisponeres inntil 5 pst av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter til post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, under samme kapittel
- b) Omdisponeringen må ikke føre til økte utgifter ved at den binder opp framtidige drifts- og investeringsutgifter.

Beløp som er omdisponert fra post 01 Driftsutgifter, kan tas med ved beregning av overførbart beløp under post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakten videredeles til virksomhetene for 2016.

4. Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Som hovedregel er det ikke adgang til å overskride et bevilget utgiftsbeløp, jfr bevilgningsreglementet § 5.

Etter bevilgningsreglementets § 11 fjerde ledd nr. 3 kan imidlertid Kongen gi bestemmelser om overskridelse av driftsbevilgninger med inntil 5 pst til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår.

---

¹ I Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor reguleres anskaffelser av lokaler. Instruksen er fastsatt ved kongelig resolusjon 20. januar 2012, med sendere endringer. Fra 1. januar 2014 forvaltes saksområdet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 2. desember 2005 er departementet gitt fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål på følgende vilkår:

- a) Postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter, kan overskrides med inntil 5 prosent til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre følgende budsjettår.
- b) Innsparingen må utgjøre minst en tredel av overskridelsen i første påfølgende budsjettår og minst to tredjedeler av samlet overskridelse ved utløpet av andre budsjettår. Innsparingen må skje under de driftsposter som ble overskredet.
- c) Overskridelsen må gå til dekning av utstyrsanskaffelser eller bygningsmessige arbeider.
- d) Fullmakten kan benyttes sammen med fullmakten til å omdisponere inntil 5 pst av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter, til post 45 Større nyanskaffelser. Dette innebærer at beløpet det er gitt samtykke til å overskride post 01 med kan omdisponeres til post 45 dersom utstyrsanskaffelser eller de bygningsmessige arbeidene er så store at de bør posteres der og ikke under post 01. For post 21 foreligger ikke tilsvarende mulighet til omdisponering.

Fullmakten delegeres ikke, men virksomhetene kan eventuelt søke departementet om samtykke til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjetterminer.

5. Overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste

I henhold til Bevilgningsreglementet § 5 tredje ledd nr. 1 kan ubrukt utgiftsbevilgning overføres til etterfølgende budsjettår med inntil fem prosent av bevilgningen.

Videre gir bevilgningsvedtak som inneholder stikkordet ”kan overføres” hjemmel til å overføre ubrukt bevilgning til de to etterfølgende budsjettårene.

Det vises til Finansdepartementets veileder om statlig budsjettarbeid punkt 2.4.2.3 for nærmere beskrivelse av overføringsbestemmelsene, samt årlig rundskriv fra Finansdepartementet om overføring av ubrukke midler.

Det er også Finansdepartementet som treffer endelig vedtak om overføring på grunnlag av innsendte opplysninger fra departementet i forbindelse med årsavslutning av regnskapet.

Departementet vil etter at Finansdepartementet har godkjent overføring av ubrukt bevilgning til etterfølgende budsjettår, stille til disposisjon det beløp den underliggende virksomheten skal ha rådighet over i eget brev.

6. Merinntektsfullmakter

For oversikt over merinntektsfullmakter vises til inneværende års tildelingsbrev pkt. 4.3.

PERSONALFULLMAKTER FOR ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTETS UNDERLIGGENDE VIRKSOMHETER I 2016

1. Ansettelser, opprettelse av stillinger og lønnsfastsettelse

1.1 Ansettelser, fullmakt til å opprette nye stillinger og fastsette lønn delegeres til den enkelte virksomhet, med mindre annet er bestemt ved lov eller fremgår av unntakene nedenfor. Beslutning om å opprette stillinger fastsettes av virksomhetsleder.

1.2 Virksomhetene har ikke fullmakt til å opprette legestillinger selv. Ved eventuelle behov for nye *ikke-kliniske* legestillinger kan virksomheten rette en søknad til Arbeids- og sosialdepartementet.

1.3 Departementet ivaretar fullmaktene for Arbeidsretten og Riksmeklingsmannen.

2. Toppledere

2.1 Departementet foretar ansettelser i topplerstillinger og utnevnelser i embeter.

2.2 Departementet saksbehandler og avgjør også alle saker knyttet til topplerens arbeidsforhold, for eksempel angående:

- Alle typer permisjoner (utdanningspermisjon, velferdspermisjon mv.)
- Alle typer lønnsjusteringer (både midlertidige og permanente)

3. Fullmakt til å føre lokale lønnsforhandlinger

Det fremgår av hovedtariffavtalen hvilke virksomheter som har fullmakt til å føre lokale lønnsforhandlinger.

Departementet fører lokale lønnsforhandlinger for de virksomheter som ikke har egen forhandlingsfullmakt.

4. Utdanningspermisjon med lønn

Samtlige av departementets underliggende virksomheter som selv ivaretar sin personaladministrasjon, delegeres fullmakt til å innvilge utdanningspermisjon med lønn inntil ett år i samsvar med statens sentrale retningslinjer.

5. Fullmakter ved erstatning til statsansatte for skade på eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten

Departementet gir følgende virksomheter fullmakt til å fatte vedtak om erstatning på inntil kr. 20.000,- til statsansatte for skade eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet
- Trygderetten

- Arbeidstilsynet
- Petroleumstilsynet
- Statens arbeidsmiljøinstitutt
- Statens Pensjonskasse

For øvrig skal slike erstatningskrav sendes Arbeids- og sosialdepartementet. Erstatninger ut over kr. 20.000,- skal forelegges Kommunal- og moderniseringsdepartementet via Arbeids- og sosialdepartementet.

6. Fullmakter ved erstatningskrav mot staten

Ved krav mot staten om erstatning på grunnlag av alminnelige erstatningsregler, gir departementet Arbeids- og velferdsdirektoratet fullmakt til å fatte vedtak for erstatningsbeløp opp til kr. 150.000,-.

Trygderetten, Pensjonstrygden for sjømenn og Statens pensjonskasse er delegert fullmakt til å fatte vedtak for erstatningsbeløp opp til kr. 50.000,-.

Unntatt fra reglene er ansvar i kontraktsforhold og ansvar i forbindelse med statens forretningsdrift.

Andre krav om erstatning sendes Arbeids- og sosialdepartementet.

Vedlegg 3: Rapporteringsoversikt 2016 - Arbeidstilsynet

Frister	Aktivitet
15. januar	⇒ Regnskapsrapport til statsregnskapet
27. januar	⇒ Foreløpig regnskap/omposterings ⇒ Kapitalregnskapsposter ⇒ Forklaringer til statsregnskapet 2015 ⇒ Overføring av ubrukte bevilgninger til 2016 ⇒ Rapportering av anvendt regnskapsprinsipp
20. februar	Utkast til <i>årsrapport 2015</i> , jf. <i>Tildelingsbrev for 2015</i> : ⇒ Rapport på årsresultat jf. pkt. 6.3 samt veiledning fra DFØ ⇒ Aktuelle rapporteringskrav under pkt. 3 ⇒ Rapportering under pkt. 5: brukerrettede tidstyver , jf. pkt. 5.1 og beskrivelse av risikoutvikling og oversikt iver over øvelser, jf. pkt. 5.2
1. mars	⇒ Behov for bevilgningsendring – 1. halvår 2016 (RnB), jf. pkt. 4.4
5. mars	⇒ Endelig årsrapport 2015 til departementet og Riksrevisjonen, jf. pkt. 6.3 i tildelingsbrev for 2015 ⇒ Fellesrapport om samarbeidet knyttet til samarbeidet for innsatsen mot arbeidslivskriminalitet, jf. pkt 3.1
1. kvartal	⇒ Statusrapport for planlegging og etablering av to nye samlokaliserte enheter mot arbeidslivskriminalitet, jf. pkt. 3.1
2. mai	⇒ Innspill / bidrag til Prop. 1 S (2016-2017) med utgangspunkt i bestilling fra departementet, jf. pkt. 6.1.1
25. august	⇒ Halvårsrapporten (avvik) oppgaver og budsjett, jf. pkt 6.4
20. september	⇒ Økonomirapportering pr. 31. august (omgrupperingsproposisjonen), jf. pkt. 4.4 og 6.5
30. september	⇒ Eventuelle forslag til særskilte FoU-behov 2016 jf. pkt. 6.2
To uke før møtet i oktober	⇒ Innspill til tildelingsbrev for 2017 med utgangspunkt i <u>utkast</u> fra departementet jf. pkt. 6.1.2 ⇒ Oppdatert risikobilde basert på innspill til tildelingsbrev for 2017, jf. pkt. 6.1.2 ⇒ Ev. forslag til tema for store satsinger 2018, jf. pkt. 6.1.2
1. desember	⇒ Nye store satsingsforslag for 2018 basert på mal fra Finansdepartementet, jf. pkt 6.1.2
Frist avklares i samråd med deltakerne	⇒ Årlig rapport om skadeutvikling i bygge- og anleggsnæringen, jf. pkt. 3.2
20. februar 2017	⇒ Utkast til <i>årsrapport for 2016</i> , jf. pkt. 6.3 samt veiledning fra DFØ ⇒ Aktuelle rapporteringskrav under pkt. 3, jf. pkt. 3.1 ⇒ Rapporteringskrav under pkt. 5: ⇒ Fellesføring (brukerundersøkelser) , jf. pkt. 5.1 ⇒ Beskrivelse av risikoutvikling og oversikt over gjennomførte øvelser, jf. pkt. 5.2

Vedlegg 4: Møteplan 2016 - Arbeidstilsynet

Dato	→ Aktuelle tema for drøfting
14. mars	→ Etatsstyringsmøte våren, kl. 1000 – 1500 - Oslo
Forrige år (2015)	⇒ Kort gjennomgang og utsjekking av Årsrapport for 2015 ⇒ Vurdering av forholdet mellom resultater og ressursforbruk
Inneværende år (2016)	⇒ Konsekvenser for årets prioriteringer og fastsatte mål, herunder avklaring av eventuelle innspill til RnB
Neste år (2017)	⇒ Arbeid med Prop. 1 S (2016-2017) og tildelingsbrev 2017.
14. juni	→ Faglig kontaktmøte, kl. 1000 – 1500 - Oslo
18. - 19. oktober	→ Faglig kontaktmøte / Etatsstyringsmøte høst – Trondheim
Faglig kontaktmøte	⇒ Nærmere dagsorden fastsettes senere
Inneværende år (2016)	⇒ Status resultatoppnåelse 2016 iht. tildelingsbrevet – halvårsrapport ⇒ Eventuelle behov for justeringer i forhold til fastsatte mål ⇒ Avklaring av eventuelle innspill til omgrupperingsproposisjonen 2016
Neste år (2017) + 1	⇒ Oppdatert risikobilde ⇒ Tildelingsbrev for 2017 ⇒ Tema for nye store satsingsforslag 2018 (frist 1. desember)
Eventuelt: Langtidsplanlegging (2017+)	⇒ Strategi for oppnåelse av formål på lengre sikt